

အရိယာဇာမ
ဘိနိ

Ariya Cam – Bini

TRƯỜNG CA CHAM – BÀ-NI

ARIYA TRƯỜNG CA

INRASARA GIỚI THIỆU

Ariya có các nghĩa: thơ, như *Sa kadha ariya* nghĩa là một bài thơ, thể thơ, như *Cwak twei ariya* nghĩa là làm theo thể thơ; và trường ca, ví dụ *Ariya Cam – Bini* là trường ca Cham – Bà-ni.

Trường ca Cham có dòng trữ tình, thế sự, triết lí, gia huấn... Trong dòng trữ tình, *Ariya Cam - Bini* rất nổi tiếng, được truyền tụng nhiều và đã được chuyển thể diễn trên sân khấu. Trường ca gồm 118 câu lục bát được viết vào cuối thế kỉ XIX. Có một số từ tiếng Việt được vay mượn trong thi phẩm như *đang* là đáng, *ruw* là rầu, *lang xaum* là làng xóm, *lauw* là lo v.v. chứng tỏ đã có sự chung sống giữa hai dân tộc cũng như sự giao lưu ngôn ngữ Việt – Cham.

Đó là thời dân Cham đã an cư lạc nghiệp sau những tháng ngày li tán. Qua rồi những đêm trắng kinh hoàng của thời Minh Mạng. Xa rồi thời Cham – Bàni còn giằng xé nhau giành quyền cai trị đất nước. Mặc dù không khí ngọt ngào nghi kị đã đi qua, nhưng mâu thuẫn giữa hai tôn giáo vẫn còn âm ỉ, nhất là trong việc hôn nhân. Người ta có thể hành hạ con em mình cho đến chết chỉ để bảo vệ một quan điểm thiển cận hẹp hòi. Người ta sử dụng cả yếu tố dư luận – yếu tố thô bạo nhưng vô cùng hiệu quả – để bao vây và phân rẽ đôi trai gái lỡ đi chệch guồng máy thống trị của tôn giáo.

Thi phẩm ra đời thật đúng lúc. Nhà thơ ném vào dư luận một lời cảnh tỉnh đanh thép bằng cái chết bi tráng của người con trai Bà-ni trước nỗi oái oăm của số phận và sự hờ hững của tình người. Người yêu đã chết sau khi phải chịu đựng những cực hình bất nhân nhất, anh ta không còn thiết sống nữa. Anh sáng tác thơ, và khi ném tập thơ vào đám đông quần chúng đến xem đám thiêu của người yêu – đến thương xót nàng hay đến để cười ngạo chàng? – anh nhảy vào giàn lửa đang đốt cháy xác thân người yêu để có thể cùng nhau tìm đến một chân trời hạnh phúc khả thể ở thế giới bên kia.

ဣန္ဒြေ့ ခေတ်၇ ဒုတိယက ဖုလံ ဘေဝီ
ဒွာရုန် ခေတ် ခေတ်၇ ဂေဇာဝီ ဂုဏ်က ဘေဝီ
ဣန္ဒြေ့ ဖုလက ဘာရုဏီ ခရု ဘေဝီ ငါဏီ
ဒွာရုန် ခေတ် ဣန္ဒြေ့ ဘေဝီက ကိက
ဘေဝီ ဝဟက ခေက ဒွာရုဏီ ခရုဘေဝီ
ဘေဝီ ဒွာရု ခေက ဒွာရု ငါဏီ
ဘေဝီက ဣန္ဒြေ့ ဘေဝီ ခေတ်၇ ဝဟ ငါဏီက
ဧကဏက ဒွာ ဒွာဒွာက ဘေဝီက
ဖုက ဒွာရု ဘေဝီက ဒွာဒွာ ဒွာရု ဖုဏီ
ဧကဏီ ခေက ဒွာဒွာက ဝဟက ဣန္ဒြေ့
ငါဏီ ငါဏီ ဝဟ ခေက ဒွာ ဒွာရုဏီ
ဣန္ဒြေ့ ခေတ် ဧကဏီ ဒွာ က ဝဟဏီ
ခေက ဒွာ ဒွာရုဏီ (ဒွာ ကဏီ ကဏီဒွာ ခေက
ဒွာရု ဘေဝီ ဒွာ ဝဟဏီ ခေက ဒွာရု ခေက
ခေတ် (ဧကဏီ ဧကဏီက ခေက က ဒွာရုဏီ
ဧကဏီ ဘေဝီ ဒွာဒွာက ကဏီဒွာ ဣန္ဒြေ့
ခေက ဧကဏီ ဣန္ဒြေ့ ဒွာ ဘေဝီ
ဘေဝီ ဒွာရု ဘေဝီ ဘေဝီ
ဘေဝီ ခေက ဘေဝီ ခေက ဒွာဒွာက
ဖုကဏီ ငါဏီ ဣန္ဒြေ့ ဒွာဒွာ
ဖုကဏီ ငါဏီ ကက ဒွာ ဝဟ ဘေဝီက
ငါဏီ ခေက ဒွာဒွာ ဣန္ဒြေ့
ဝဟက ဘေဝီ ဘေဝီ ခေက ခေက
ဖုကဏီ ငါဏီ ဒွာဒွာ ခေက ဒွာဒွာ
ဖုကဏီ ငါဏီ ဣန္ဒြေ့ ကဏီဒွာ ဒွာ
ဘေဝီ ဒွာဒွာ ခေက ခေက ဒွာ ဒွာရုဏီ
ဖုကဏီ က ဒွာ ဒွာရုဏီ
ကကဏီ ဧကဏီ က ဒွာရုဏီ ဒွာဒွာ ဒွာဒွာ
ဘေဝီက ဒွာ ဒွာဒွာက ဒွာဒွာ ဘေဝီ
က ဒွာဒွာ ဒွာ ဒွာ ဒွာ ဒွာ ဒွာ
ဘေဝီက ဒွာ ဒွာ ဖုကဏီ ဘေဝီ
ဘေဝီက ဒွာ ဒွာ ဖုကဏီ ဘေဝီ

ARIYA CAM - BINI

1. Ni ariya ai ngap
Panuh ba tabiak pioh ka ra pong
2. Muryut droh yuw ni oy halong
Kuw ngap blauh ppadong dom ayamun
3. Anit saung ranom klauh prun
Hake hu damun bbong saung angwei
4. Kuw hwoc da ka cei dom cabbwai
Klak kuw mutwei lwai pparabbah
5. Kuw o klak nai o ah
Kuw hwoc di gah maik saung amur
6. Cei loy tian kuw praung ka hur
Amaik saung mur kuw dwa sa gah
7. Cei loy kuw biai yani baik ah
Than dei ribbah oh bik ppayuw
8. Adei loy maik mur o thuw
Kuw ciip dwa murluw gop gan ra klau
9. Gop gan ra dom tok tai
Kuw jwak sa takai tamur Bini
10. Sang swor cih nurgiray
Kaung dor kajang dok gar sa gah
11. Muryah lac mutai kuw klah
Nau akarah taum wok sukuw
12. Muryah padhi bak kluw bak pluh
Drop ar buh dakhat ka ppo

13. Anit saung ranom praung lo
Likuw dhar di ppo taum sa anih
14. Biak tian dahlak klauh cih
Muryah khing anih klaung thuw ka ppo
15. Panwoc dom dakik jiong ralo
Kajap karo klaung halar tapak
16. Dahlak dom inur pong biak
Amur muhit pak ew mai tanhi
17. Kuw muhit di rang dom yuw ni
Dom lac hur khop di likei
18. Pauh taung dahlak ciip rei
Jauh gai hawei ciip di padik
19. Lingaum di h halew blauh pik
Murdoh mai ginik cauk ruw di tian
20. Nan joh kuw ruw di tian
Bruk krung yuw bhian ngap wor abih
21. Tamur sang kuw bah ciew di h
Hador mai abih blauh kaik canuw
22. Wang gruk xanung blauh ruw
Hador mung dom di hatai rakak
23. Su-on lo oh thuw khing ngap
Kuw tak phun hrak ngap thaik paywa
24. Krak tuk inur di h jwa
Kuw lwa dik paga blauh nau riwong
25. Kuw nau bboh cei wor jwa
Tanhjauh ia murta dwix xak di gait
26. Tamur glong aduk cei di h
Kuw ppok akauk alih caik ngauk apha

27. Kuw kwør takwai blauh hia
Tanhjauh ia muta kuw nhjɔp pacei
28. Kuw ɔk di ia lithei
Kuw klak dom harei tian dak lipa
29. Xanung grɔp gilaung grɔp adhwa
Xanung ka bhariya cei dauk hakik
30. Sa ki pacei kik rwak
Raiy rup dahlak yaum đɔr cadieng
31. Pacei loy ngan buw lithei mai
Hadɔr mai taswak sraiya ia murta
32. Wang gruk dahlak dauk hia
Bwah lo gila o droh urang
33. Kuw ppok bbwɔn patei kamang
Sa jam ahar li-u kamang
34. Dahlak bbwɔn abih grɔp yang
Tamia di bblang sa drei pabaiy
35. Oh kan klaung bbwɔn ka thraiya
Sa drei pabaiy dakhat ka ppo
36. Di bel nan kajap karo
Likuw yuh di ppo diip jwai karang
37. Muhit lac pacei hu prun
Nan mung linung dei nau riwɔng
38. Sa bbɔng inu cuk taik
Dwix xak gaik blauh mai sa drei
39. Hadɔr krung panwɔc cei hakei
Hajiong mai sa drei tuk kruh mulɔm
40. Likuw drei di cei nau sang
Rimaung dauk tagrang di kruh jalan

41. Dahlak drew rimaung đwɔc nau
Tangin dwei aw wak ia murta
42. Pppalaik klaun dahlak dauk hia
Rimaung mai taphia ke bboh xaglɔng
43. Nan mung inu pɔh bbɔng
Dahlak dauk giđɔng blauh lwa tamu
44. Tamu min oh ka tɔl duk
Inu bituk hwɔc đa murđɔh
45. U'm pan di babbɔng dei pɔh
Amu maik murđɔh ew mai tanhi
46. Hu nau hatau mai ni
Dahlak naih xari lac nau mu-ik
47. Mułom đih xanung raung phik
Kuw klaik bbwah lingik o dwei ppataum
48. Kuw bbwah kar lo ka xaum
Nhu dauk pparaung kuw di inu
49. Kuw bbwah lo di hu
Hwak o tamu đih jang o wɔr
50. Pabah bbɔng kapik dwa gah
Woy cei ribbah ciip di mutai
51. Muryah lac pacei si mai
Ciip di mutai đih sa libang
52. Kuw halar than kuw ciip mutai
Halei ka panai tian kuw o klak
53. Kuw ciip di inu baik cei
Kuw ciip di hawei inu ataung
54. Limu bbaik hawei jauh raung
Inu kuw taung girak di gɔng

55. Girak taung nhu ew xaum mai
Gop urang hadai anit twei likuw

56. Inu ngap khing ppamu'luw
Sa ki bbong dahluw kuw o tapak

57. Canak bbuk inu kuw ywak
Blauh murk girak di gong catul

58. Hađauh di hawei cadaik
Hađauh di haraik mai rwak takwai

59. Girak blauh inu o lwai
Amu maik loy ribbah than dahlak

60. Thah đau inu nau hwak
Amu yak khong caik ppamutai

61. Nan jorh urang đwoc mai
Murblah murk gai klak lwai sa gah

62. Nho than dahlak lo ah
Amu maik ppalah kuw caik di cei

63. Nan jorh nhu ew grop drei
Aw khan di drei inu swak abih

64. Mutai kuw halar ciip đih
Halei ka lipih ai jang oh klak

65. Mutai nai kuw grang tanhjak
Tian jang oh klak woy ppo lingkik

66. Tol thun hatai lwak phik
Taung wor padik pwoc wor murluw

67. Xunung mai abih grop adhwa
Bbong ia murta cauk ew lingkik

68. Inu dahlak murk gai
Yah cei klauh hatai mai pan inu

69. Inu laik bblaik un ka
Kuw chet dik paga blauh ppaklah
70. Talaih blauh kuw blei khan bbaik
Ppaklah nai caik kuw ciip ala
71. Ni joh mutai woy cei
Mutai di hawei inu ataung
72. Limu bbaik hawei jauh raung
Hadauh gar jaung pauh gan ka-ing
73. Pauh min kuw wor xanung
Nhjop gan ka-ing kajaik mutai
74. Pacah phik padik hatai
Hadauh di gai jek di akauk
75. Inu saung amu hia cauk
Rawok di akauk bboh dom darah
76. Wor glai dahlak woy wa
Bboh bhariya klaung pak halei
77. Kuw bboh urang kamei
Oh hu aw di drei nau pak ngauk
78. Kuw nau bboh panai dauk hia
Di la phun hara tat toy ribbah
79. Bbaik di ka-ing sa blah
Aw parah taik yuw o hu
80. Urak ni kuw ciip saung hu
Aw jang o hu inu pparaung
81. Jamauk kaik kuw pah di raung
Cei loy maung yaum than kho ribbah
82. Kuw biai yuw ni baik ah
Ka than drei ribbah dom thun muni

83. Sa gah Cam sa gah Bini
Hake bhian yuw ni tat toy sa drei
84. Dahlak biai yuw ni baik cei
Nau dwah habeı bbong twei lipa
85. Xanung mai di grop adhwa
Tanhjauh ia murta di phun habeı
86. Hake hu kuw bhian ni rei
Kaleı habeı bbong twei ribbah
87. Kuw dak bbwah di theı o ah
Ka than drei ribbah mai dauk di glai
88. Hake rup dahlak hu bhian
Gop gan urang thur caik di kuw
89. Nan blauh xanung mai ruw
Muryut sa rabuw thun tra oh wor
90. Kuw bbwah lo di tian lang xaum
Inu kuw ginaung blauh tian habak
91. Lang xaum urang kan biak
Wang muk dahlak di sang inu
92. Nan joh paceı kuw hia
Woy bhariya hu ciip mutai
93. Lang xaum urang dwoc mai
Pauh ppamutai ppaom amraik
94. Ppaom xara amraik dang biak
Inu pauh dahlak mulom hareı
95. Amu taung blauh tanhi wok rei
Inu muk hawei mai sa gilom
96. Amu taung inu pwoc klak
Hu biak jhak ppaom xara

97. Nan jòh rup jìong lika
Rawok nhjop hia blauh ew lingkik
98. Tagok dong dahlak padik
Murk aw cik wak ia murta
99. Tahu rup dahlak biak đang
Gop gan urang xaum o anit
100. Nhjop saung tahu oh ka dhit
Xaum oh anit drei kan khing dauk
101. Amur nit di bel bboh bbauk
Taung truh talauk rup kuw abih
102. Tamur sang dahlak khing đih
Ruw lo lipih di rim harei
103. Ni jòh canu hawei
Nit rup pacei raiy rup dahlak
104. Muryah lac lipa khing hwak
Muryah lac kak o bak pangin
105. Lithei bbong ikan darei
Upak ni habei bbong saung xara
106. Muryah nau hapak cei rieng
Muryah lac jìong bbong saung angwei
107. Muryah lac lingkik khing dwei
Hajìong dauk mutwei xaum oh anit
108. Murtai kuw cuh padhit
Kaywa tian kuw anit ngap ariya
109. Pajaih nai pajaih ciim hong
Kuw ngap cuh om rop ceng hagor
110. Pajaih cuh murup pator
Rop ceng hagor sang swor pataih

111. Cuh nai maung biak ligaih
Sang swør pataih jrai bhong kuw laik

112. Gi-ar baung pa-auk bikaik
Cakong mai pajaik nhaum ia murrak

113. Hala car cagak ppak bbaik
Cakong mai ppajaik khing buh limauw

114. Cuh ɔm amaik oh lauw
Ciim hong limauw nau ba jalan

115. Đam cuh panai biak đang
Paxeh ralang buh tɔl kabaw

116. Cakong baung panai ba nau
Dahlak đauh di aw blauh twei hadei

117. Hala car cuh panai kuw hia
Kuw klak ariya blauh chet tamu

118. Apwei bbong abih gɔm dwa
O'y bhariya klauh hatai saung gop

ARIYA CAM - BINI

Dịch nghĩa

1. Đây trường ca anh làm
Sáng tác mang ra cho người ta nghe
2. Tình sao như thế này, ời người yêu
Ta làm (sáng tác) rồi dựng nên bao ân tình
3. Thương với mến đến đứt hơi
Đâu có tiếc của với cái
4. Ta (chỉ) ngại chàng đãi bôi
Bỏ mặc ta đơn côi cho ta cơ khổ
5. Ta chẳng bỏ nàng đâu
Ta chỉ sợ bên mẹ với cha (nàng)
6. Chàng ời, lòng ta lớn (dành phần lớn) cho chàng
Mẹ với cha ta đội (ơn như để sang) một bên
7. Chàng ời, ta bàn như thế này nhé
Phận mình từng cơ khổ không gì bì
8. Em ời, mẹ cha không hiểu
Ta gánh chịu xấu hổ cho xóm giềng cười chê
9. Xóm giềng cười mặc kệ
Em chung một bước (mà) vào Bani
10. (Dù) nhà hỏa táng có vẽ hình chim trảo
Hay cán cờ cắm quanh rạp đám tang
11. Vì có chết thì ta thoát khỏi (nó)
Về Thiên giới tìm gặp lại ta
12. Nếu đám tang đủ ba, đủ mười (ngày)
Của cải bỏ ra mang dâng cho ngài

13. Thương với yêu lớn lắm
Xin phước nơi ngài để được sum họp một chốn
14. Thật lòng ta chung thủy hết mực
Ví mà sum vầy một chốn, con sẽ biết (ơn) ngài
15. Lời nói ít thành (được hiểu) nhiều
(Được) khỏe mạnh (thì) con chịu thành thật
16. Tôi nói, mẹ tin thật
Cha nghe thấy ở đâu, kêu tới hỏi
17. Ta nghe người ta nói như thế này
Nói rằng mấy yêu chàng trai
18. Đánh đập, tôi chịu vậ
Gậy gậy (với) roi – chịu đau
19. Buồn ngủ thiu thiu rồi nhắm (mắt)
Thức giấc thấy nghẹn (rồi) khóc buồn lòng
20. Thật đấy, ta buồn lòng
Công việc lâu nay (gắng) làm để nguôi quên hết
21. Vào nhà, ta giữ chiếu nằm
Nhớ nhớ trở lại mà cắn ngón tay
22. Ngồi chồm hồm nghĩ mà rầu
Nhớ bao nhiêu chuyện mà trái tim nghẹn lại
23. Nhớ quá chẳng biết làm gì
Ta chặt cây bìm bìm vẽ hình gửi cho
24. Rình giấc mẹ ngủ yên
Ta lén leo rào rồi đi thăm
25. Đi thấy chàng ngủ im
Nước mắt nhỏ giọt – tội lỗi chi đây
26. Vào nhìn phòng anh ngủ
Ta ôm đầu nhắc đặt lên đùi

27. Ta ôm cổ (chàng) rồi khóc
Nước mắt (ta) nhỏ rơi trúng chàng
28. Ta đói cơm khát nước
Ta bỏ bao ngày (mà) bụng chẳng thấy đói
29. Nghĩ khắp đường khắp ngõ
Nghĩ cho vợ (người yêu) chàng đang ốm
30. Một lần chàng đau ốm
Gầy guộc thân tôi chỉ còn bằng ngón út
31. Mỗi lần mang cơm đến ăn
Nhớ tràn về, nước mắt tuôn trào
32. Ngồi chồm hồm tôi đang khóc
Trách lằm (sao) chẳng giống người đời
33. Ta bưng (khay) chuối bồng (để) khấn thần
Một đĩa bánh, trái dừa với bồng
34. Tôi dâng cầu hết thấy thần yang
(Làm lễ) múa ngoài sân (cúng) một con dê
35. Chứ đâu con dâng cầu cho (để mà trả) nợ
Một con dê dâng hiến lên thần
36. Đến lúc được khỏe mạnh
Cầu ở ngài – đường đời đừng tổn thọ
37. Nghe tin chàng lại sức
Thế là xong việc, em đến thăm
38. Cửa mẹ đã gài chốt
Tội nghiệp chi mà về một mình
39. Nhớ lời chàng dặn thuở trước
Nên về một mình lúc đêm hôm
40. Xin phép chàng về nhà
Cọp ngồi án ngữ ngay giữa đường

41. Tôi kêu la, cộp chạy đi
Tay kéo áo lau nước mắt
42. Ngồi bẹp, em bật khóc
Cộp đến bên cạnh mà đâu có hay
43. Thế là mẹ mở cửa
Tôi ngồi im rồi lén bước vào
44. Vào nhưng chưa tới phòng
Mẹ ho, e rằng sẽ thức
45. Nắm cánh cửa, em mở
Cha mẹ thức, kêu tới hỏi
46. Mày đi đâu về kia
Em nhỏ nhẹ rằng đi tiểu
47. Đêm nằm nghĩ nát mật
Ta thầm oán trời sao chẳng cho sum vầy
48. Ta trách oán lắm cho hàng xóm
Họ còn chia rẽ mẹ với ta
49. Ta oán lắm cho mi
Ăn chẳng vô, ngủ cũng không yên
50. Cánh cửa đóng chốt hai bên
Ơi chàng cơ khổ, đành chịu chết thôi
51. Nếu chàng có về
Chịu chết (để được) nằm chung mộ
52. Ta thuận lòng (thà) ta chịu chết
Chứ nàng thì lòng ta không bỏ
53. Chịu đựng mẹ đi chàng
Ta chịu đòn roi mẹ đánh
54. Nắm cây roi gãy nát
Mẹ ta đánh, trói (ta) vào cột

55. Sau đó họ kêu xóm tới
Họ hàng người thương tình theo giúp xin

56. Mẹ quyết làm cho nhục
(Bởi) một lần trước ta đã không thành thật

57. Búi tóc (ta) mẹ cắt
Rồi bắt trói vào cột đòn dài

58. Giật lấy roi đánh liên hồi
Giật lấy dây rùng thắt cổ

59. Thắt rồi mẹ chẳng chừa
Mẹ cha ơi, khổ thân tôi

60. Mài đao rồi mẹ đi ăn cơm
Cha giờ cao hòng làm cho chết

61. Thế là người chạy tới
Giành lấy gậy bỏ ra một bên

62. Nhớ thân tôi lắm vậy
Cha mẹ chia rẽ ta với chàng

63. Thế là họ kêu mọi người
Váy áo trên mình, mẹ cởi hết

64. Có chết – ta cam chịu nằm
Ví (nàng) có gãy rạc – ta chẳng bỏ

65. Nàng có chết – ta mang vác
Bụng chẳng hề bỏ, ơi trời đất

66. Đến năm gan chui vào mặt
Đánh quên đau, chửi quên nhục

67. Nghĩ lại khắp nẻo đường
Ăn (nuốt) nước mắt, khóc kêu trời

68. Mẹ tôi lấy roi
Nếu chàng hết lòng, về giữ (lấy tay) mẹ

69. Mẹ đánh (một) roi, nhin đã
Ta nhảy rào rồi giải thoát
70. Mở (trời) rồi ta cho váy mặc
Gạt nằng ra để ta chịu (nằm) dưới
71. Như thế này (thì) chết thôi ơ chằng
Chết bởi (đòn) roi mẹ đánh
72. Năm ngọn roi gãy nát
(Họ) giật cán rìu đập vào lưng
73. Đập mà họ quên nghĩ
Trúng ngay eo lưng muốn chết
74. Nát mật đau gan
Giật lấy gậy nện xuống đầu
75. Mẹ với cha than khóc
Vuốt đầu thấy những máu
76. Cùng đường tôi, ơ bác
Thấy người yêu con ở nơi đâu
77. Ta thấy một cô gái
Không manh áo trên thân khóc than (đi hướng) trên
78. Ta đi thấy nàng đang khóc
Dưới bóng cây sung, tả tơi khổ sở
79. Quấn ngang lưng một tấm váy
Áo nát hết, có cũng như không
80. Bây giờ ta chịu với em
Áo váy không có, mẹ xé rách
81. Muối cắn (em), ta đập trên lưng
Chằng ơ mở (mắt) nhìn – phận khổ cực
82. Ta bàn như vậy nhé
(Về) thân phận mình khổ mấy năm nay

83. Một bên Chăm, một bên Bà-ni
Đâu thường như thế ni, trôi giạt như thế này

84. Tôi bần như thế này nhé chàng
Đi kiếm khoai ăn đỡ đói

85. Nghĩ suy trên khắp nẻo đường
Rớt nước mắt lên cây khoai

86. Đâu ta thường như thế này đâu
(Mà nay phải) đào khoai ăn theo (cảnh) khổ

87. Ta chớ trách gì ai cả đâu
Cho phận mình khổ - đến ở ngoài rừng

88. Đâu thân tôi có từng
Hàng xóm người sao nữ lòng với ta

89. Rồi thì nghĩ mà rầu
Tình một ngàn năm không quên

90. Trách lắm lòng dạ làng xóm
(Bụng) mẹ ta có giận (vời) rồi cũng lại đầy

91. Làng xóm người đời khó thật
Vây bắt tôi trong nhà mẹ

92. Rồi thì chàng ta khóc
Ơi người yêu (thế thì) nàng chịu chết

93. Làng xóm người ta chạy tới
Đập cho chết, ướp muối ớt

94. Ướp muối ớt đáng đời
Mẹ đánh tôi (cả) đêm (lần) ngày

95. Cha đánh tôi rồi còn hỏi han
Mẹ vác roi đến cả vác

96. Cha đánh, mẹ chửi từ bỏ
Mây quá xấu xa, (đáng) ướp muối

97. Thế là thân làm lở loét
Rờ đụng (đau mà) khóc rồi kêu trời
98. Đứng dậy, tôi nghe đau
Lấy áo xòe ra lau nước mắt
99. Rát thân tôi thật đáng
Hàng xóm người ta không thương
100. (Đòn) trúng làm rát chưa lành
Làng xóm không thương khó mà sống
101. Cha thương lúc thấy mặt
Đánh cho tróc da ta hết
102. Vào nhà, tôi thềm ngủ
Rầu lắm (nên) rạc gầy suốt tháng ngày qua
103. Đây là lần vết roi
Thương thân chàng, gầy rạc thân em
104. Nếu đói, bụng muốn ăn
Nếu có xới cũng chẳng dám (xới) đây
105. Cơm trắng (với) cá thu (hôm xưa)
(Mà) lúc này khoai ăn với muối
106. Nếu đi tận đâu, chàng điu dặt
Ví mà thành vợ thành chồng
107. Nếu trời có cho sum họp
Cũng còn cô đơn, (bởi) làng xóm chẳng thương
108. Chết (nàng), ta thiêu mất rồi
Bởi lòng ta thương, (mà) làm ra trường ca
109. Giọng nàng, giọng chim trèo
Ta làm đám thiêu, dựng (lễ có) trống chiêng
110. Giọng thiêu (cho) thể xác về trời
Dựng trống chiêng (có) nhà hỏa táng (bằng) lụa

111. Đám thiêu nàg thật to
Nhà hỏa táng lụ, màn đỏ ta giăng
112. Hòm (bằng gỗ) xoài với gỗ cóc cho khớp
Khiêng về gần – nhuộm nước sơn
113. Hala car chà gặt bốn cây
Khiêng đến gần để khớp với bò thần
114. Thiêu đốt, mẹ không lo
Chim trảo (với) bò thần dẫn đường
115. Đám thiêu nàg thật to
Thầy Paxeh thắt tranh (bằng) con trâu
116. Khiêng hòm.nàg đi
Tôi giặt lấy áo rồi theo sau
117. Hala car đốt nàg, ta khóc
Ta ném thơ vào đám đông rồi nhảy vô giàn lửa
118. Lửa thiêu cháy cả hai
Ơi người tình! Trung thành đã trọn.

ARIYA CAM - BINI

Dịch thơ

Đây lời thơ anh viết
Cho người đời thấu cuộc tình sâu
Người yêu ơi, thế này sao
Văn thơ có kể hết bao ân tình.

Ân ái cũ bao năm say đắm
Ai tiếc chi của cải, tấm thân
- Em e chàng sẽ ngại ngần
Bỏ em lạc lõng trong vòng gian truân
- Ơi người nhớ, lòng này không nở
Sợ cái tình cha mẹ bên em
- Tình em em đã dâng chàng
Mẹ cha, em nguyện một bên tôn thờ
Thì chàng hỡi, em bàn vậy nhé
Phận chúng mình khổ đã dường bao
Mẹ cha người có hiểu đâu
Người đời chê trách, em nào oán than
- Cứ mặc kệ họ hàng nhạo báng
Vào Bà-ni em nguyện theo anh
Nhà mồ có vẽ hình chim
Hay Kajang cấm xung quanh hàng cờ
Nếu có chết, em về thiên giới
Thì chàng ơi hãy tới cùng em

Bao nhiêu của cải bạc tiền
Dâng Allah để được bên người tình
Tình lớn dậy tựa sông tựa biển
Chỉ xin người một chốn dung thân
Ban ân cho tấm lòng thành
Linh hồn con sẽ hiến dâng cho người
Lời thơ ngắn, cuộc tình dài
Tâm thành xin hiểu cho người trần gian

Lời em thốt mẹ nghe như thật
Cha gọi sang vặn hỏi có chi
Xóm làng bàn tán xầm xì
Rằng mày với đứa Bà-ni có tình?
Ôi, đau rát tấm thân bé nhỏ!
Bao ngọn roi gãy vỡ, đành cam
Mẹ cha ơi! Khốn khổ thân con
Dao mài sẵn, mẹ dùng côm
Cha giơ cao, muốn nát bầm thân em
Thế là người bà con chạy tới
Giật lấy cây ném bỏ qua bên
Nhục thân tôi lắm, hỡi chàng
Mẹ cha em quyết chia ngăn tình này
Họ réo bọn lâu la bu lại
Áo trên mình, mẹ cởi truồng em
- Với nàng, ta một lời nguyện
Dẫu gãy vóc dáng, vẫn nguyện vẹn tình
Nếu em chết, ta thì mang vác
Trái tim ta một mực thủy chung
Khi yêu đương mẩn mê hồn
Đánh không đau đớn, chửi không biết hèn
Lo khắp nẻo, suy quanh nghĩ quẩn
Ta đành ăn nước mắt, kêu trời
Mẹ vác về một bó roi
Chàng có thương, đến giữ người hôm nay
Vài roi đầu, nàng ơi gắng nhịn
Anh nhả vào liều lĩnh can ngăn
Cởi dây, cho mặc tấm chăn
Giật lấy em, ta chịu nằm đỡ roi
Chết thôi chàng, cái thân khốn khổ
Năm ngọn roi nát vỡ trên thân
Cán rìu, người đập ngang lưng
Người ơi, suýt chết mảnh lưng yếu mềm!
Quơ lấy gậy, đầu em người đập
Máu tuôn trào – giọt máu mẹ cha
Đánh em, người lại khóc òa
Bầm gan, nát mật xót xa phận mình

- Tôi đã quẩn trí rồi, cô bác!
Biết em tôi lạc bước nơi nao?

- Người mình trần, dáng rũ đau
Bước chân thất thểu đi vào rừng xa
Ta tìm đến thấy em ngồi khóc
Tả tơi cơ khổ dưới bóng sung
Chỉ còn mảnh váy ngang lưng
Thân em chiếc áo rách bươm còn gì
Muỗi bu lấy mình trần, ta đập
- Chàng ơi! Nhìn tận mắt nỗi oan
Ta bàn vậ nhé, người thương
Cho duyên mình khổ đủ đường bấy nay
Nỗi Bà-ni - Chăm người đời chia rẽ
Nên thân ta đơn lẻ dặm đường
Thôi ta nhận phận thôi chàng
Đào khoai ăn tạm lót lòng cầm hơi
Nghĩ suy đã cạn đường đời
Lá khoai, giọt nước mắt rơi nhọc nhằn
Chốn rú rừng, sống qua ngày tháng
Phận mình hèn đâu dám trách ai
Ai đâu từng trải cảnh này
Họ hàng cũng chẳng có ai thương tình
Nghĩ trở lại lòng mình sầu nản
Tình ngàn năm tình vẫn chưa quên
Oán than lắm, kẻ lảng giềng
Mẹ ta có giận rồi lòng lại thương
Sao tình đời quá ư đen bạc
Vây bắt em ngay trước nhà em
Thế là chàng lại khóc than
- Tội người yêu! Chết thân vàng đành thôi
Họ xúm tới, này đây roi vọt
Và này đây muối ớt cho cay
Đáng đời cái mối tình say
Đánh cho nát mặt đêm ngày cho thôi
Đánh em khóc, cha còn ghé hỏi
Một bó roi, mẹ lại vác qua
Đòn xong, mẹ nói lời từ
Đáng đem ướp muối nhóp nhơ thân mầy
Thế là khắp mình em lở loét
Rờ nghe đau, em khóc kêu trời
Thân em ê ẩm rã rời
Xòe vạt áo thấm lệ rơi ướt mềm

Thân khô rát chưa lành làm xót
Người chẳng thương, biết ở cùng ai
Cha yêu lúc thấy mặt thôi
Da làm bỏng tróc, tình đời lại phai
Vào nhà trong, ngủ vùi quên giấc
Buồn bao ngày ốm rạc mình đau
Yêu chàng thân thể mòn hao
Vết lằn roi lại thêm đau nổi mình
Ví có đói, chẳng buồn ăn uống
Có xới cơm, chén chẳng dám đầy
Xưa cơm trắng, cá thu này
Nay hạt muối với củ khoai lót lòng
Ví đường trần có nên duyên phận
Chân trời nào, chàng dắt dìu em
Ví cho trời đất thương tình
Mà người ghét bỏ, ta đành ở đâu!?

Em mất rồi! Thôi thì đã hết
Niềm yêu đương, ta viết thành thơ
Giòng nàng giòng cửa Ciim hơng
Đám thiêu hợp đủ trống chiêng cho nàng
Cho hồn nàng hóa thân siêu thoát
Đội trống chiêng, nhà táng lựa tờ
Đám thiêu em đủ lễ nghi
Rèm hồng buồng với hàng cờ hai bên
Hòm gỗ xoài đánh sơn màu đỏ
Bốn Hala car vừa khớp bò thần
Đám thiêu, mẹ chẳng ngó ngang
Mỗi chim trảo với bò thần tiễn đưa

Lửa lên, ta vỡ khóc òa
Lao vào giàn lửa, ném thơ gởi đời
Lửa bùng cháy hết cả đôi
Gương tình chung thủy cho người soi chung.

